

Sygn. akt I ACa 910/16

IACz 1348/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Rak (spr.)
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek SSA Sławomir Jamróg
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa P. E. (1)

przeciwko Gminie (...) K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 9 lutego 2016 r. sygn. akt I C 1964/15 oraz zażalenia strony pozwanej od postanowienia zawartego w punkcie II wyroku

1. oddala apelację;

2. oddala zażalenie;

3. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 7 200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania odwoławczego;

4. przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz radcy prawnego M. Ś. kwotę 6 642zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote) w tym 1 242 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu

w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Teresa Rak SSA Sławomir Jamróg

UZASADNIENIE

Powód P. E. (1) w pozwie wniesionym przeciwko Gminie (...)K. - Zarządowi (...) w K. i piśmie z dnia 15 marca 2015 roku domagał się zasądzenia od strony pozwanej kwoty 45.000 zł z ustawowymi odsetkami od 2006 r. tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej polegające na odmowie zawarcia z powodem umowy najmu lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w K., a także odmowie uznania przez Gminę K. faktu posiadania przez powoda tytułu prawnego do przedmiotowego lokalu, wynikającego z wstąpienia w stosunek najmu po ojcu powoda B. E., będącym najemcą tego lokalu, który zmarł w dniu 2 maja 2006 r.

Wskazał powód, że w lokalu przy ul. (...) w K. zamieszkiwał stale za życia swojego ojca B. E., a także po jego śmierci, aż do momentu eksmisji orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego dla K. z dnia 23 lutego 2009 r., sygn. akt I C 737/08/S. Wg powoda do lokalu przysługiwał mu tytuł prawny na podstawie decyzji o przydziale wydanej przez Urząd Miasta K. z dnia 4 października 1980 r. Strona pozwana bezzasadnie odmówiła zawarcia z powodem umowy najmu spornego lokalu, a także bez podstawy odmówiła uznania, że powód posiada tytuł do lokalu, gdyż wstąpił w stosunek najmu po swoim ojcu B. E.. Powód nie mógł wylegitymować się tytułem prawnym do lokalu, co uniemożliwiało mu ubieganie się o wypłatę z Urzędu Miasta K. dodatków mieszkaniowych za okres od maja 2006 r. do czerwca 2009 r. W piśmie z 15 marca 2015 roku powód rozszerzył żądanie o kwotę 640.000 zł, wskazując, że stanowi ona rekompensatę w wysokości równowartości lokalu własnościowego o pow. około 60 m² w K. lub lokalu kwaterunkowego z możliwością wykupu na własność za symboliczną złotówkę.

Strona pozwana Gmina Miejska K. – Zarząd (...) w K. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Powołała się pozwana na prawomocne wyroki Sądu Rejonowego dla K. w sprawie o eksmisję z dnia 23 lutego 2009 r., sygn. IC 737/08/S i w sprawie o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu lokalu z dnia 11 grudnia 2013 r., sygn. IC 1862/12/S, z których wynika brak po stronie powoda tytułu prawnego do spornego lokalu, w tym fakt, że powód nie wstąpił w najem po swoim ojcu.

Podniosła też, że art. 417 kc, na który powołuje się powód stanowi o odpowiedzialności jednostki samorządu terytorialnego za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej, a więc uszczerbki, które wynikają z działań należących do tzw. sfery imperium, nie zaś wykonywania funkcji w ramach dominium. Zarząd nieruchomością, w tym wstąpienie z powództwem o wydanie lokalu, stanowiło typowy przykład podejmowania czynności należącej do szeroko pojętego zarządu mieniem sprawowanego na takich samych zasadach jak czynią to inni właściciele nieruchomości. Czynności zarządcze nie są wykonywane w ramach imperium czyli działań władczych. Nie ma więc podstaw by przypisywać stronie pozwanej odpowiedzialność na podstawie art. 417 kc. Nie sposób byłoby też uznać, w świetle zapadłych wymienionych wyroków, by działanie pozwanej było bezprawne. Ponadto powód nie wykazał pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci szkody i adekwatnego związku przyczynowego. Zarzuciła też pozwana przedawnienie roszczenia.

Wyrokiem z dnia 9 lutego 2016 roku Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo i odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu. Nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa. Przyznał nadto Sąd wynagrodzenie radcy prawnemu ustanowionemu dla powoda z urzędu.

Rozstrzygnięcie wydał Sąd w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Decyzją z dnia 7 sierpnia 1980 roku Naczelnik Dzielnicy K. przydzielił ojcu powoda jako pomieszczenie zastępcze lokal nr(...)w budynku przy ul. (...) w K., złożony z pokoju, kuchni i przynależności o łącznej powierzchni 42,82 m², równocześnie nakazano B. E., by opuścił lokal położony przy ul (...) oraz odmówiono powodowi przydziału pokoi w wyżej opisanym lokalu mieszkalnym. B. E. zmarł 2 maja 2006 roku.

W czerwcu 2008 roku Gmina wystąpiła o eksmisję powoda oraz I. E. i P. E. (2) z lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w budynku nr (...) położnym w K. przy ul. (...) i wydanie go Gminie. Wniosła też Gmina o zaniechanie orzekania w przedmiocie lokalu socjalnego, wskazując, że lokal ten powód zajął samowolnie.

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2009 roku w sprawie IC 737/08/S Sąd Rejonowy dla K.nakazał pozwanym, w tym powodowi, aby opróżnili z rzeczy lokal mieszkalny nr (...) a znajdujący się w budynku przy ul. (...) w K. oraz wydali go w stanie wolnym Gminie. Zdaniem Sądu powód nie spełnił przesłanek do wstąpienia w stosunek najmu, gdyż w spornym lokalu jedynie pomieszkiwał, czy bywał, pomagając ojcu. Apelację powoda od wyżej wymienionego wyroku Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia z dnia 8 grudnia 2009 r., sygn. akt II Ca 1210/09 oddalił w całości.

Ustalił też Sąd, że 1 czerwca 2008 roku powód wniósł pozew o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu lokalu mieszkalnego położnego przy ul. (...) w K., w miejsce zmarłego ojca B. E.. Sąd Rejonowy dla K.postępowanie to zawiesił wobec niepodania przez powoda imion, nazwisk i adresów zamieszkania wszystkich współwłaścicieli nieruchomości, a ostatecznie postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2010 roku na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. postępowanie umorzył.

Pozwem z dnia 20 września 2012 roku powód ponownie wystąpił przeciwko Gminie o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu lokalu mieszkalnego położnego przy ul. (...) w K. (sprawa IC 1862/12/S). Sąd Rejonowy dla K.wyrokiem z dnia 11 grudnia 2013 roku powództwo oddalił, wskazując, że nie spełniona została przesłanka w postaci wykazania interesu prawnego. W sprawie IC 737/08/S Sąd prawomocnie orzekł eksmisję powoda z przedmiotowego lokalu mieszkalnego, nie uwzględniając podniesionego w tamtym procesie zarzutu wstąpienia w stosunek najmu. Przesądził więc Sąd, że na datę orzekania o eksmisji powód nie wstąpił w stosunek najmu lokalu w miejsce zmarłego ojca. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 4 czerwca 2014 roku apelację od wyroku z dnia 11 grudnia 2013 roku oddalił.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Osoba prawna zgodnie z art. 416 k.c ma obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej z winy jej organu, przy czym warunkiem do przyjęcia odpowiedzialności jest przede wszystkim wykazanie winy organu. Aby zaś przypisać winę należy wykazać naganną decyzję organu osoby prawnej odnoszącą się do podjętego przez niego bezprawnego czynu (także zaniechania).

Stwierdził Sąd Okręgowy, że przesłanka ta nie została wykazana. Podkreślił, że w niniejszej sprawie Sąd był związany wyrokami jakie zapadły przed Sądem Rejonowym dla K.Wydział I Cywilny w sprawach do sygn. akt IC 737/08/S i IC 1862/12/S. Pierwszym z nich Sąd orzekł eksmisję powoda z lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w budynku przy ul. (...) w K. oraz nakazał wydanie go w stanie wolnym pozwanej Gminie. W drugiej sprawie Sąd oddalił zgłoszone przez powoda żądanie ustalenia wstąpienia w stosunek najmu wymienionego lokalu. Podstawą rozstrzygnięcia była okoliczność, że powód nie wstąpił w stosunek najmu w miejsce zmarłego ojca, który był najemcą lokalu, gdyż nie zamieszkiwał w spornym lokalu, a jedynie tam pomieszkiwał, czy bywał.

Wskazał dalej Sąd, że zgodnie z art. 365 § 1 kpc orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Związanie prawomocnym orzeczeniem oznacza nakaz przyjmowania przez podmioty wymienione w art. 365 § 1 k.p.c., że w objętej orzeczeniem sytuacji faktycznej, stan prawny przedstawia się tak, jak to wynika z sentencji wiążącego orzeczenia. Związanie to w konkretnym przypadku rozciąga się na motywy wyroku w takich granicach, w jakich stanowią one konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia niezbędne dla wyjaśnienia jego zakresu, w jakim indywidualizują one sentencję - jako rozstrzygnięcie o przedmiocie sporu. Wyrazem statuowanej tym przepisem prawomocności materialnej orzeczenia, jest konieczność brania jej pod uwagę w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się dana kwestia, która nie może podlegać już ponownemu badaniu.

W ocenie Sądu Okręgowego powodowi nie przysługiwał tytuł prawny do przedmiotowego lokalu, który uprawniałby go do przyznania dodatku mieszkaniowego, czy wykupu lokalu mieszkalnego od pozwanej Gminy z uwzględnieniem

bonifikaty. Tytuł przysługiwał wyłącznie ojcu powoda. Kwestie związane z wykupem były pochodną tego prawa. Tytuł prawny powoda do lokalu nie był tytułem samodzielnym, a tzw. tytułem pochodnym uprawniającym do zajmowania lokalu z tego tytułu, że zajmował go ojciec powoda, dlatego też po śmierci ojca powód winien był uzyskać potwierdzenie własnego tytułu prawnego do lokalu. Skoro powodowi nie udało się uzyskać tytułu prawnego do spornego lokalu, to obecnie nie może on dochodzić żadnych roszczeń związanych z jego wykupem, ani roszczeń tego rodzaju jakie przysługiwałyby najemcy tego lokalu, w tym dodatku mieszkaniowego.

Ponieważ już tylko z tego powodu powództwo należało oddalić, zbędnym było, zdaniem Sądu pierwszej instancji, prowadzenie dalszego postępowania dowodowego, w tym na okoliczność związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanej, a poniesioną przez powoda szkodą, a także co do wysokości szkody (art. 217 § 3 k.p.c.). Za zbędne uznał też Sąd odnoszenie się do pozostałych twierdzeń i zarzutów stron.

Orzekając o kosztach postępowania Sąd zastosował art. 102 kpc i odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu z uwagi na jego trudną sytuację materialną i życiową. Przyznał Sąd nadto pełnomocnikowi powoda wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu.

Apelację od wyroku wniósł powód, zaskarżając go w zakresie w jakim Sąd oddalił powództwo.

Zarzucił:

- naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

a/ art. 217 kpc, art. 224 § 1 kpc, art. 227 kpc poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd pierwszej instancji dowodów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy tj. dowodu z przesłuchania stron i przedwczesne zamknięcie rozprawy,

b/ art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 365 § 1 kpc poprzez przekroczenie przez Sąd pierwszej instancji granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób niewszechstronny i dowolny, w szczególności poprzez przyjęcie, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego powodowi ponad wszelką wątpliwość nie przysługiwał tytuł prawny do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w K., który uprawniałby go do przyznania dodatku mieszkaniowego, czy wykupu lokalu mieszkalnego od pozwanej Gminy z uwzględnieniem bonifikaty,

c/ art. 365 § 1 kpc poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że stan związania prawomocnym orzeczeniem sądu rozciąga się także na motywy wyroku, a nie jedynie na rozstrzygnięcie zawarte w sentencji orzeczenia,

- naruszenie prawa materialnego, tj:

a/ art. 416 kc w zw. z art. 6 kc poprzez jego błędne zastosowanie w niniejszej sprawie i przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że powód nie wykazał winy organu, tj. nagannej decyzji odnoszącej się do podjętego przez organ osoby prawnej bezprawnego czynu (także zaniechania),

b/ art. 417 § 1 kc poprzez jego błędne niezastosowanie w sprawie w sytuacji,

c/ art. 660 kc poprzez jego błędne niezastosowanie w sprawie i pominięcie faktu, że pozwany winien był zawrzeć z powodem umowę najmu lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w K. w formie pisemnej czego nie uczynił,

d/ art. 691 kc poprzez jego błędne niezastosowanie w sprawie i przyjęcie, że w stosunku do powoda nie zostały spełnione przesłanki wstąpienia w stosunek najmu, bowiem powód nie zamieszkiwał w wyżej wymienionym lokalu, a jedynie tam pomieszkiwał, pomagając ojcu.

Wniósł powód o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej kwoty 685.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 45.000 zł od 31 maja 2006 roku i od kwoty 640.000 zł od 15

marca 2015 roku do dnia zapłaty, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w tym zakresie.

Zawarte w punkcie II wyroku postanowienie o odstąpieniu od obciążenia powoda kosztami procesu zażaleniem zaskarżyła strona pozwana.

Zarzuciła naruszenie art. 102 kpc poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że w sprawie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” pozwalający na odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu, podczas gdy powód jest stroną przegrywającą, a jego sytuacja materialna nie uzasadnia odstąpienia od obciążenia go obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony pozwanej, a w konsekwencji naruszenie art. 98 § 1 kpc poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy powództwo skierowane przeciwko stronie pozwanej zostało oddalone, a tym samym wygrała ona proces, a zatem powód zobowiązany jest do zwrotu kosztów procesu.

Wniosła pozwana Gmina o zmianę zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda na uwzględnienie nie zasługuje.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów kwestionujących zakres postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd pierwszej instancji, ocenę dowodów i co za tym idzie również ustalenia faktyczne. Dopiero bowiem prawidłowo ustalony stan faktyczny poprzedzony niewadliwą oceną dowodów może stanowić podstawę do zastosowania prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny zarzutów tych nie podziela. Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w takim zakresie w jakim było to konieczne i istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, dowody ocenił zgodnie z regułami wynikającymi z art. 233 § 1 kpc i poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne.

W istocie jednak zarzuty powoda sprowadzają się do tego, że Sąd nie prowadził dowodów na okoliczność czy powód posiadał tytuł prawny do lokalu przy ul. (...) w K., a w szczególności czy spełniał warunki do wstąpienia w stosunek najmu tego lokalu po zmarłym najemcy B. E. – jego ojcu, ale dowolnie przyjął, że powodowi tytuł do tego lokalu nie przysługiwał, błędnie uznając, że jest w tym zakresie związany innym prawomocnym rozstrzygnięciem sądu, czym naruszył także przepis art. 365 § 1 kpc.

Domagając się od strony pozwanej zapłaty powód powoływał się na przysługujący mu tytuł prawny do wymienionego wyżej lokalu, a którego to tytułu strona pozwana nie uznawała i nie chciała potwierdzić poprzez zawarcie z powodem umowy najmu i poprzez uznanie, że powód wstąpił w stosunek najmu po zmarłym ojcu, co pozwoliłoby mu po pierwsze ubiegać się i uzyskać dodatek mieszkaniowy, a po drugie skorzystać z bonifikaty przy wykupie lokalu. W tym też powód upatrywał swojej szkody.

Podstawową zatem dla rozstrzygnięcia kwestią było ustalenie, czy powodowi przysługiwał tytuł do lokalu przy ulicy (...).

Sąd Okręgowy przyjmując brak tytułu do lokalu po stronie powoda powołał się na związanie z mocy art. 365 § 1 kpc wcześniejszymi prawomocnymi orzeczeniami sądu, a to wyrokiem nakazującym eksmisję powoda ze spornego lokalu oraz wyrokiem oddalającym żądanie powoda ustalenia wstąpienia w stosunek najmu tego lokalu.

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2009 roku I C 737/08/S Sąd Rejonowy dla K. orzekł eksmisję powoda z lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w K. i nakazał wydanie go Gminie. Podstawą uwzględnienia żądania było przyjęcie, że powód nie spełnił warunków z art. 691 kc do wstąpienia w stosunek najmu, bowiem z przedmiotowym lokalem nie zamieszkiwał, a jedynie tam pomieszkiwał czy był, pomagając ojcu. Apelację powoda od tego wyroku Sąd Okręgowy oddalił.

Z kolei wyrokiem z dnia 11 grudnia 2013 I C 1862/12/S Sąd Rejonowy dla K. oddalił w całości powództwo zgłoszone przez powoda o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu. Powołał się przy tym na prawomocny wyrok nakazujący eksmisję powoda i nieuwzględnienie w postępowaniu o eksmisję podniesionego zarzutu wstąpienia w stosunek najmu. Również od tego wyroku Sąd Okręgowy apelację oddalił.

Zgodnie z art. 365 § 1 kpc prawomocne orzeczenie wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

Określona w zacytowanym przepisie moc wiążąca jest wyrazem prawomocności materialnej w aspekcie pozytywnym. Związanie wymienionych w przepisie podmiotów, w tym sądów oznacza obowiązek respektowania zawartej w orzeczeniu sądu skonkretyzowanej, indywidualnej normy prawnej i ma znaczenie prejudycjalne przy rozstrzygnięciu spraw przez inne sądy, organy państwowe i inne organy administracji publicznej. Przesądzenie prawomocnym wyrokiem kwestii o charakterze prejudycjalnym dla później toczącej się sprawy oznacza, że w tym drugim postępowaniu kwestia ta nie może być już badana (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lipca 2002 roku V CKN 1110/00, niepubl).

Moc wiążąca odnosi się tylko do orzeczenia sądu, a nie do jego uzasadnienia (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 stycznia 2011 r., III CSK 94/10, LEX nr 738402, z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14, LEX nr 1628952). Nie może jednak budzić wątpliwości, że związanie orzeczeniem oznacza, że wiąże również te ustalenia faktyczne sądu, na podstawie których sąd zindywidualizował normę prawną (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2012 r., V CSK 485/11, LEX nr 1243099).

Zatem związanie wyrokiem sądu cywilnego oznacza, że sąd rozpoznający sprawę później nie może pominąć ustaleń faktycznych stanowiących bezpośrednio podstawę rozstrzygnięcia oraz jego podstawy prawnej. Nie może więc czynić odmiennych ustaleń dotyczących zaistnienia, przebiegu i oceny istotnych dla danego stosunku prawnego zdarzeń faktycznych w kolejnych procesach sądowych między tymi samymi stronami, chociażby przedmiot tych spraw się różnił. Co więcej prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczności, które by miały podważyć ustalenia faktyczne poczynione w wiążącym orzeczeniu (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 stycznia 2011 roku I UK 239/10 LEX nr 738532; z dnia 20 maja 2011 r., IV CSK 563/10, LEX nr 864020, z dnia 27 czerwca 2014 r., V CSK 433/13, LEX nr 1514746).

W świetle powyższych uwag nie sposób przyjąć, by Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia art. 365 § 1 kpc. Prawidłowo bowiem przyjął, że wiąże go wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie w sprawach I C 737/08/S i I C 1862/12/S o eksmisję i ustalenie wstąpienia w stosunek najmu. W sprawach tych podstawą rozstrzygnięć było ustalenie, że powód nie spełnił warunków z art. 691 kc do wstąpienia w stosunek najmu po zmarłym najemcy, a zatem w stosunek najmu nie wstąpił i w związku z tym nie ma tytułu prawnego do tego lokalu. Ponieważ wiąże Sąd również te ustalenia, które stanowią podstawę do zindywidualizowania normy prawnej, które wskazują na podstawie rozstrzygnięcia uzasadnione było przyjęcie, że Sąd związany jest ustaleniem, że powód nie spełnił warunków do wstąpienia w stosunek najmu po swoim ojcu, a w konsekwencji, że nie posiadał tytułu do wymienionego wyżej lokalu. Okoliczności tych nie może Sąd ustalać na nowo, zatem nie może też prowadzić dowodów, które miałyby te ustalenia podważyć. Uzasadnione było zatem pominięcie przez Sąd Okręgowy tych dowodów, które miały zdaniem powoda, prowadzić do wykazania, że spełnił on warunki do wstąpienia w stosunek najmu po swoim ojcu i że posiada tytuł prawny do lokalu.

Podziela więc Sąd Apelacyjny stanowisko, że powodowi po śmierci ojca nie przysługiwał żaden tytuł prawny do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w K.. Oznacza to też, że nie miał powód uprawnienia do ubiegania się o przyznanie dodatku mieszkaniowego, ani do wykupu lokalu od strony pozwanej z bonifikatą.

W istocie też ustalenie tych okoliczności było wystarczające do stwierdzenia, że roszczenie powoda nie znajduje żadnej podstawy prawnej i podlega oddaleniu. Skoro bowiem powód wszelkie roszczenia wywodził z tego, że ma tytuł do lokalu, a tytułu tego nie posiada, to roszczenia te na uwzględnienie nie zasługują.

Odnosząc się do podnoszonych przez powoda zarzutów naruszenia prawa materialnego, Sąd Apelacyjny również ich nie podziela. Jak już wyżej wskazano Sąd w niniejszym postępowaniu, będąc związany prawomocnymi orzeczeniami opisanymi wyżej nie mógł ponownie badać czy powód wstąpił w stosunek najmu po B. E., nie stosował więc przepisu art. 691 kc. Nie sposób też przyjąć, że Sąd pominął okoliczność, że pozwany powinien był zawrzeć z powodem umowę najmu. Przede wszystkim brak jest podstaw do twierdzenia, że na stronie pozwanej taki obowiązek ciążył, a tylko w takiej sytuacji niezawarcie umowy ewentualnie mogłoby rodzić po stronie powoda jakieś roszczenia. W takich okolicznościach zasadnie Sąd Okręgowy stwierdził, że zbędne było postępowanie dowodowe mające na celu wykazanie związku przyczynowego pomiędzy działaniem lub zaniechaniem strony pozwanej, a wskazywaną przez powoda szkodą oraz wykazanie wysokości tej szkody. Zarzuty naruszenia art. 416 kc i 417 kc zatem również nie zasługują na uwzględnienie.

Na uwzględnienie nie zasługuje także zażalenie pozwanej Gminy.

Zgodnie z art. 102 kpc w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten statuuje zasadę słuszności i jako wyjątek od zasady nie powinien być wykładany rozszerzająco.

Ustalenie, czy w danym przypadku zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony pozostawiony jest ocenie sądu, bowiem przepis w tym względzie nie zawiera żadnych wskazówek. Przesłanką zastosowania zasady słuszności jest wystąpienie w sprawie takich szczególnie uzasadnionych okoliczności, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz strony wygrywającej nawet w części byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współzycia społecznego. Podstawą do zastosowania przepisu mogą być okoliczności związane z przebiegiem postępowania, jak charakter dochodzonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, przedawnienie roszczenia, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia. Do warunków leżących poza procesem należy sytuacja majątkowa i życiowa strony.

Podkreślić przy tym trzeba, że ocena sądu czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony określony w art. 102 kpc ma charakter dyskrecjonalny i opiera się na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd odwoławczy tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa. Ingerencja w to uprawnienie przez sąd drugiej instancji może nastąpić tylko wówczas, gdy dokonana w zaskarżonym postanowieniu ocena jest dowolna, oczywiście pozbawiona uzasadnionych podstaw.

Sąd Okręgowy odstępując od obciążenia powoda kosztami procesu powołał się na jego trudną sytuację materialną i życiową i trudno tę ocenę zakwestionować. Można natomiast dodać, że niewątpliwie powód występując z żądaniem subiektywnie był głęboko przekonany o słuszności swoich racji, co również przemawia za zastosowaniem zasady słuszności.

Zażalenie strony pozwanej nie zasługiwało zatem na uwzględnienie.

Uznał jednakże Sąd Apelacyjny, że na etapie postępowania apelacyjnego nie ma już podstaw do odstępowania od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. O ile bowiem wnosząc pozew powód mógł być utwierdzony, że jego racje są słuszne, to wnosząc apelację znał już powód argumentację Sądu pierwszej instancji, który w jasny sposób wyłożył powodowi dlaczego oddalił powództwo, przede wszystkim wskazując na związanie prawomocnymi wcześniej zapadłymi wyrokami. Skoro zatem w takiej sytuacji powód w dalszym ciągu obstawał przy swoich żądaniach i wniósł apelację jest zasadne obciążenie go kosztami przegrania procesu na podstawie art. 98 kpc.

Zważywszy jednak, że w zakresie zażalenia stroną przegraną jest pozwana Gmina Sąd dokonał rozliczenia kosztów zastępstwa procesowego i ostatecznie na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 roku w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 roku (§ 2 i § 10) zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 7.200 złotych.

Ustanowionemu dla powoda pełnomocnikowi z urzędu Sąd przyznał wynagrodzenie od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na podstawie § 4, § 8 pkt 8 i § 16 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Teresa Rak SSA Sławomir Jamróg